

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Т.В. Вербіцька, асистент

Кіровоградський національний технічний університет

У статті проведено аналіз тенденцій соціально-економічного розвитку Кіровоградської області. Акцентовується увага на соціальній компоненті розвитку регіону. Запропоновано шляхи покращення соціально-економічного стану Кіровоградської області шляхом формування виваженої соціальної політики регіону

Стабільний економічний та соціальний розвиток регіону є передумовою гармонічного розвитку держави в цілому. Кожний регіон займає відповідне місце в системі суспільного розподілу праці і повинен бути спрямований на реалізацію загальнодержавної стратегії розвитку. З іншої сторони, існує зворотній процес – розробка ефективної державної стратегії здійснюється виходячи із первісної оцінки потенціалу і перспектив розвитку регіонів.

Соціальний розвиток регіону, на думку багатьох науковців, є похідною від економічного. Так, модель Г.Мюрдаля відображає залежність між розвитком бізнесу, обсягами доходів фірм і населення, місцевими бюджетами і регіональною інфраструктурою. Чим більш розвинута економіка регіону, тим більші доходи отримують населення і підприємства, що через податкову систему приводить до зростання відрахувань у місцеві бюджети. В результаті органи місцевого самоврядування мають ширші можливості для розвитку соціальної інфраструктури регіону. Тим самим на наступному етапі забезпечуються привабливіші умови для ведення економічної діяльності і створюються стимули для припливу капіталів у даний регіон. Однак, соціальний та економічний аспекти регіонального розвитку тісно переплетені. За словами А. Колота "економічному розвитку завжди притаманні соціальні наслідки, тобто він соціальний за природою" [1, с.5].

Тенденції соціально-економічного розвитку регіону формуються на основі загальноекономічних тенденцій у державі з урахуванням регіональних особливостей. Одними із основних показників соціально-економічного розвитку регіону валовий регіональний продукт та обсяги промислової продукції.

За попередніми даними Головного управління статистики в Кіровоградській області валовий регіональний продукт Кіровоградської області за 2010 рік виріс на 5% у порівнянні з попереднім роком [2]. Співвідношення індексів росту валового внутрішнього продукту

України і валового регіонального продукту Кіровоградської області показує, що динаміка даних показників не є рівномірною (див. рис. 1).

Так, в 2004 році спостерігався найбільший темп росту ВРП – 118,9%, що перевищив темп росту ВВП України на 7%. В 2005-2007 роках темп росту валового регіонального продукту був нижчим за валовий внутрішній продукт держави. 2007 рік для Кіровоградщини відзначився спадом ВРП: у порівнянні з попереднім роком він зменшився на 2%.

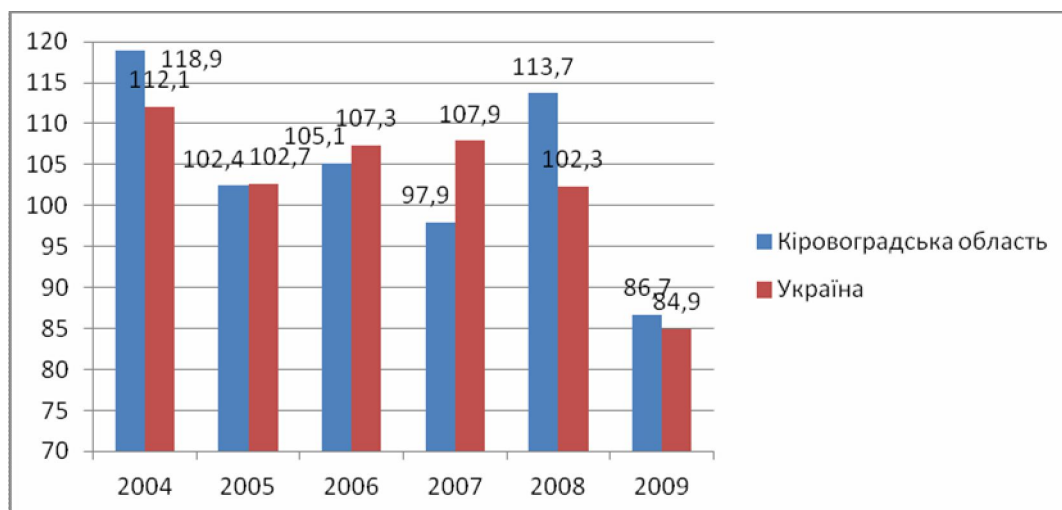

Рис. 1. Індеси фізичного обсягу ВВП України та ВРП Кіровоградської області (% до попереднього року) [3, с. 44]

Неоднозначним є показник валового продукту у 2008 році. По регіону він виріс на 13,7 відсотків у порівнянні з минулим. При цьому в даному році має місце спад ВВП – майже на 6%. Можна припустити, що ріст ВРП є наслідком збільшення випуску товарів в Кіровоградській області майже на суму, що більша за попередній рік на 40% (28084 млн.грн). 2009 рік як для України, так і для Кіровоградщини відзначився значним спадом ВВП та ВРП - відповідно на 17,4% та 27%.

Також одним із показників соціально-економічного розвитку держави є динаміка обсягів промислової продукції, яка включає в себе реалізовану продукцію таких галузей промисловості як добувна та переробна. В 2009 році відбувся значний спад обсягів реалізованої продукції промисловості на 12%. При цьому, варто відзначити, що за період з 2001 року обсяги реалізації щороку збільшувалися. Найбільший ріст даного показника у порівнянні з попереднім роком мав місце в 2004 році – 38,6%. У зв'язку з цим, в даному році було досягнуто найбільший ріст ВВП України за роки, що досліджуються.

Щодо Кіровоградської області, то аналогічний показник по регіону має дещо іншу тенденцію. За період з 2004 по 2009 роки обсяг реалізованої продукції збільшувався, хоча в 2009 році темп даного показника дещо уповільнився і становив 105,2% до попереднього року, при тому, що в 2008 році приріст становив 31,7%.

Доцільно також порівняти індекси промислової продукції за останні роки в Україні та в Кіровоградській області. Графічно це зображено на рисунку 2. Із графіка видно, що обсяг промислової продукції у 2010 році стрімко зріс на 13,3% по Кіровоградській області і на 7,3% по Україні.

Рис.2. Індекси промислової продукції в Україна та в Кіровоградській області за 2005-2010 роки (складено на основі [3])

Рівень рентабельності операційної діяльності промислових підприємств у Кіровоградській області також виріс у 2010 році майже у два рази і складає 5,9% (у 2009 – 3,1%).

Варто зауважити, що в Кіровоградській області у 2010 році за умов росту таких показників, як валовий регіональний продукт, обсяг промислової продукції, а також рівень рентабельності операційної діяльності промислових підприємств має місце збільшення кількості збиткових підприємств на 15% та поява інших негативних тенденцій соціально-економічного характеру:

- кількість економічно активного населення в області в 2010 році зменшилась на 1,4%;
- середньорічна кількість найманих працівників промислових підприємств - на 2,3%;
- кількість зайнятих становила 431,2 тис. осіб, що менше на 1,5 тис. осіб у порівнянні з 2009 роком [2].

При рості обсягів виробництва та рівня рентабельності операційної діяльності підприємств певну суперечність виявляє наявність нарощення суми заборгованості по виплаті заробітної плати найманим працівникам (рис. 3).

Станом на 1 січня 2010 року сума заборгованості по виплаті заробітної плати в Кіровоградській області мала рекордний темп росту – 151%.

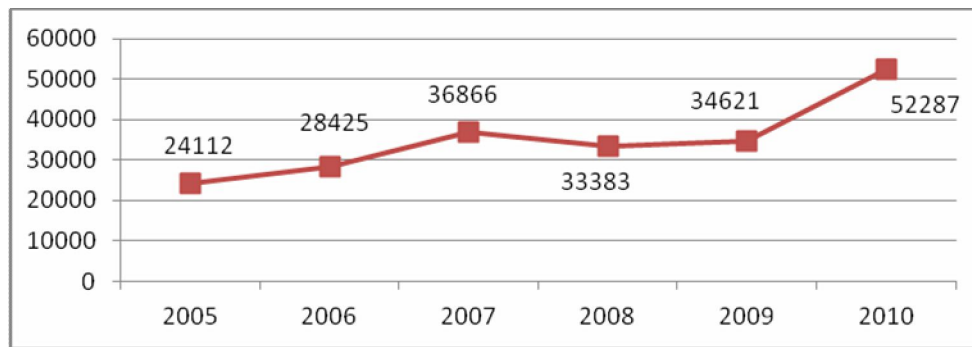

Рис. 3. Динаміка суми заборгованості із виплати заробітної плати найманим працівникам в Кіровоградській області, тис. грн.. (складено на основі [3])

Як видно з наведених даних ріст промисловості та валового регіонального продукту не завжди покращує соціальні показники регіону, а тому й держави.

Хоча в Україні й взято курс на соціально орієнтовану економіку, сьогодні тільки починають вироблятися пріоритети розвитку соціальної сфери в урядовій політиці. На цей час державне регулювання соціального розвитку регіонів ускладнюється глибокою та складною внутрішньою структурою соціальної сфери. Це зумовлює необхідність розробки достатньо розвинутої системи управління. На регіональному рівні існують реальні соціальні суперечності. Відсутнє саме розуміння необхідності оптимізації соціальних взаємозв'язків між суб'єктами, в основі яких лежать механізми упорядкування різних сторін діяльності, регулювання соціальних відносин і процесів, що є практичним вирішенням завдань управління, пов'язаних із визначенням пріоритетів, які необхідні для здійснення реалістичної стратегії.

Основною метою регіональної політики має стати прискорення поступу України на шляху сталого розвитку, економічного зростання, поєднаного з активною соціальною політикою держави, демократизацією всіх складових суспільного життя, що потребує формування якісно нової державної регуляторної політики. Тому доцільне проведення соціально значимої та ефективною регіональної політики, а саме розширення можливостей регіону при формуванні власного бюджету з правом пріоритетного інвестування у соціально-економічні програми і проекти.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Колот А. Діалектика економічного та соціального розвитку як предмет наукових досліджень // Україна: аспекти праці. – 2011. - №5. – С. 3-8.
2. <http://www.kr.ukrstat.gov.ua/>
3. Статистичний щорічник Кіровоградської області за 2010 рік / За ред. Л.Б. Дівель. – Кіровоград, 2011, - 522 с.